EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

Teaduste akadeemia küberturvalisuse komisjoni koosoleku protokoll 20. veebruaril 2025. aastal

Tartu Ülikooli raamatukogus ja Zoomi keskkonnas

Algus kell 10.30
Lõpp kell 15.00

Juhatas akadeemik Dan Bogdanov

Osalesid: Kati Ambo-Vaher, Arne Koitmäe, Alo Einla, Kristjan Krips, Ivo Kubjas, Priit Parmakson, Guido Pääsuke, Teet Raidma, Ahto Truu, Jan Villemson, Priit Vinkel, akadeemik Anu Realo, Indrek Leesi. Puuduvad Tanel Tammet ja Liisa Past seoses tööülesannetega.

Protokollis: Ülle Sirk

1. Mis tehtud, mis teoksil? Valimiste tehnoloogia ja õiguse alaste uudiste jagamine

Arutelus osalesid kõik istungil osalejad

a) Parlamendi kutsel käis Eestis OSCE/ODIHR delegatsioon, et uurida valimiste tehnoloogiaga seotud õiguslikke küsimusi.
b) Arne Koitmäe selgitas, et delegatsioonil oli mitmeid huvisid, sealhulgas vaatlejate õigused kaevata ning uue seaduse sätted e-hääletamise reguleerimisel.
c) Priit Vinkel kinnitas et kaks fookusteemat olid vaatlemine ja õigus. Kuidas saab vaatleja veenduda protsessi aususes ning millised on erisused vaatlejate ja palgatud audiitorite vahel?
d) Ahto Truu püstitas küsimuse vaatlejate funktsioonist ja nende õigustest. Järgnes akadeemiline arutelu selle üle, kuidas audiitorite paljusus toetaks valimistulemuse usaldusväärsust.
e) Guido Pääsuke kinnitab, et delegatsioon käis ka ministeeriumis, kus arutati vaid õigusloomealaseid küsimusi.
f) Alo Einla räägib delegatsiooni külaskäigust RIAsse. Delegatsiooni huvitas, kuidas on korraldatud audit, millised on organisatsiooni turvameetmed, kuidas on korraldatud asutuste vaheline koostöö. Põhjalikum ja mitmekesisem auditeerimine käis teemana pidevalt läbi.
g) Jan Villemson märkis ära, et koostas artikli kavandi, milles arutles OSCE/ODIHR soovituste metoodika kohta ning kavatseb seda ka rahvusvahelises teadlaskommuunis jagada.
h) Akadeemik Dan Bogdanov avaldas arvamust, et kui on olemas ressursid uute tehnoloogiate ja protsesside juhtimiseks ning paremaks kaasamiseks, siis saab kõike seda teha.
i) Taas tärkas vahepeal alanud akadeemiline arutelu vaatlejate ja audiitorite õiguste üle. Muuhulgas selgitas Arne Koitmäe komisjonile kaebuste esitamise tänast korda ning vaatlejate õiguseid seal.

j) Akadeemik Dan Bogdanov märkis ära ka delegatsiooni visiidi ajal toimunud meediakampaania ning innustas kohalviibijaid valimiste turvalisuse alal ühiskondlikus arutelus kaasa lööma.

Informatsioon võeti teadmiseks.

2. Ohtude klassifitseerimise metoodika muudatuse selgitus

Arutelus osalesid kõik istungil osalejad.

a) Komisjoni esimees akad Dan Bogdanov selgitas, kuhu on jõudnud komisjoni liikme Jan Villemsoni algatatud protsess riskihinnangute selgitatavuse tõstmiseks.
b) Pärast arutelusid ning kohtumist akad Krista Fischeriga töötas akad Bogdanov välja uue riskihinnete esitamise süsteemi.
c) Mis jääb samaks? Hinnatakse iga ohu kohta selle võimalikkust ja mõju. Nendest hinnetest leitakse aritmeetiline keskmine.
d) Mis muutub? Enam ei korrutata keskmiseid ja ei avaldata korrutist. Korrutisest ei tule välja näiteks see, kui palju oli komisjonis eriarvamusi mõne ohu mõju kohta. See info võib aga olla oluline riskianalüüsi lugejale. Uutes avaldatud materjalis näidatakse välja kahe hinde statistiline hajuvus, mis aitab lugejal mõista, kui palju komisjoniliikmete arvamused erinesid.
e) Mis veel muutub? Komisjon ei hinda ohte enam madalaks, keskmiseks, kõrgeks ja väga kõrgeks, sest vastavad lävendid ei ole korrutamistehtega tekkiva müra tõttu tingimata adekvaatsed. Komisjon jagab ohud tähelepanuväärseks ning tavapäraseks. Tähelepanuväärsuse hindamisel kasutatakse korrutist orientiirina, kuid komisjoni esimees võib pidada tähelepanuväärseks ka ohte, mille hindamisel hinded märkimisväärselt hajuvad või mille mõju on väga kõrge.
f) 2025. aastal komisjoni avaldatav materjal on koostatud juba uue süsteemi järgi. Komisjoni esimees loodab, et metoodilisest muudatusest on lugejatele kasu. Läbipaistvus tõuseb kindlasti.

Informatsioon võeti teadmiseks.

3. Ohtude hindamine

Arutelus osalesid kõik istungil osalejad.

a) Nutiseadmetel e-hääletamise arendus kulutab ressursse, mida saaks kasutada e-hääletamise üldiseks riskide kahandamiseks ning seega jäävad turvalisuse tagamiseks vajalikud tööd tegemata
b) Valijarakenduse kood on mitteavalik ja seetõttu turvanõrkuseid ei leita
c) Valijarakenduse kood on avalik ning see lihtsustab rünnete teostamist ja muudetud funktsionaalsusega libarakenduste levitamist

Ohtudele anti hinnangud

Järgmise koosoleku aeg
Järgmine koosolek toimub märtsis 2025.